

ДУХ ОДВІЧНОЇ СТИХІЇ

Ч. 1.

ЖОВТЕНЬ

1982

Україна — одвічна тема мрії та турбот для тих з нас, хто змушений жити за межами Батьківщини, та для тих, хто виховувався у вільному світі або й народився в ньому.

Там, в Україні, живуть люди, що видаються знедоленими, як згадуємо про наругу, яку вони знають щоденно протягом довгих років української неволі.

Там, в Україні, живуть люди, які здаються велетнями, якщо згадуємо учасників всіх наших визвольних змагань, учасників опору в сталінських таборах смерті або про визріле в повсякденні час покаяння Чорновола, Стуса, Світличного, Сверстюка, Калиниці та їхніх перевесників і спадкоємців.

Всемогутній час прирікає навіть наймолодших на приналежність до історії, себто — до минулих. Стають історичним набуток та спогадом це зовсім небагато шістдесятників, а це ж завдяки їм український журналіст із США міг сказати у 1968 році: „Україна справді на міжнародному форумі“.

Минує вже й час шістдесятників, і спогад про них наближається до сфери історії.

Що належить історії, втрачає ознаки реального існування. Тому для відтворення історії — хоч би й новітньої — потрібні джерела, які несуть у майбуття думку, слово і чин тих, які вже належать не до скороминущого сеоюдіння. Саме таким джерелом стала позацензурна література з України (самвидав).

Значну частину матеріалів самвидаву підхоплюють українські інформаційні служби, а пресові органи тих служб публікують аутентичні матеріали з України на сторінках українських часописів. Аж ось виявляється, що з тих публікацій стає все важче вибрати те, що наближає нас до подій в Україні та до її людей.

На сторінках „Свободи“ чи не найбільше подано найсвіжіших матеріалів з України. Та спробуємо сьогодні комусь, хто потребує інформації про якість подій в Україні, сказати, що треба шукати за такими чи такими числами „Свободи“. Така порада не виглядатиме доброю, бо ж газетна преса, попри всі її переваги (актуальність, масовість) має суттєві недоліки: короткий вік інформації та неможливість зберігати інформацію.

Часом виникає потреба повертатися до того, що вже колись було опубліковане та має високу інформаційну цінність. Тому робимо спробу трохи пом'якшити універсальні недоліки газетної інформації, використовуючи одночасно її переваги: відкриваємо в „Свободі“ новий розділ, який час від часу подаватиме повну сторінку тематично організованого матеріалу про людей та процеси і явища в сучасній Україні.

Упорядник і коментатор: Ніна Строката, політв'язень ССРР у 1971—1975 роках, член-співзасновник Української Гельсінкської Групи в 1976 році.

Можливо, колись, набравши певну суму упорядкованої інформації, спроможемось подати її в такій формі, яка дозволить здолати кроткий вік найкраще організованої газетної інформації.

Лист з місця заслання

(уризок)¹²

Цей лист із заслання відтворює умови, в яких живуть політзасланці й „вольні“ громадяни країни, що її колись називали Росія, а тепер зветь ССРР.

„Прибула 313 липня пароплавом у дощ, та й досі не просихаю. Ви, звичайно, знаєте про стихійне лихо Хабаровського, воно нас також не обминуло. В Алії безперервні страшні дощі, як перед потопом: аеропорт несли й авіазв'язок — цей єдиний наш зв'язок зі світом — припинився, один час і телеграфний також був перерваний. Понад 80 телеграфних стовпів було повалено або розбито гірськими потоками, тепер усе йде через Охотськ. За два місяці було три пасажирських пароплави, чекають чет вертого й останнього, бо ці пароплави у вересні вже не зможуть курсувати в Охотському морі, а інших не заплановано для Аяну-мешканців на цьому Аянському п'ятачку не більше як 1,5—1,7 тис., отже, не економічно. Начальство з пересадками літає на вертольоті.

Мій син закінчує 4 серпня¹⁴ і ми ще не знаємо, як він зведе си вибереться, а їхати він мусить неодмінно. Його дружина тяжко хвора після другий половини — у мене тепер є, крім 10-річного внука Устима, і внучка Оленка, народжена 28 березня ц.р. — невістка майже не ходить. Я залишаюся сама в майже цілковитій ізоляції. Зими тут такі страшні, і люди місцеві мене лякають, що самій мені прожити неможливо. Тут три проблеми: дрова, вода, харчі. Коли задме завія (пурга), то сніг замітає хати і проїзди до роги, з дому не виберешся. І хоч наша халупа близько від харчової крамниці і взагалі в центрі, — ніхто не приїде на допомогу. Простіла поставити мені телефон і до голови райвиконкому зверталася, — відмовив: „...немає номерів, тільки в порядку черги“, а черга мені припадає років через два-три, а скільки мені лишалося прожити, нікого тут не цікавить.

Від 17 березня почався мій довгий маршрут європейсько-азійськими просторами „необ'ятної“: бачила всі пам'ятки¹⁵ із зупинками в Харкові, Свердловську, Красноярську, Иркутську, Хабаровську, Ніколаєв-Амурі. Не можу нарікати:

лікували й готували до далекі подорожі. За 9 місяців дістала гіпертонію третього ступеню. Уже всі медикamenti лікування переробувала, проте безрезультатно. Показаному мені кліматі й за віком і через хворобу неможливо. Перезимувати мені тут самій — що на Еверест зійти ненавченому спортсменові. Але... Що робити? хочеш, не хочеш — мусиш.

Я тішуся повернення додому мого сина, ми з ним прощаємося. Думаю, що добрі люди мені бодай писатимуть — біда, що зв'язок тепер став зовсім поганим, хоча й до повені було також погано через нелютну погоду тощо.

З пенсією в мене вийшов казус. Згідно з законом позбавляють пенсії на час віддання основного терміну (мені його призначили на пів року), а в заслання пенсію поновлюють. Я подала до союзу заяву 8 липня, на запит Аянського Київського союзу без відповіді, що „немає на обліку“. Послала вдруге розшук моєї пенсії — ніякої відповіді. Від місцевих союзу без відповіді. Оттак зі мною „жартують“.

З харчами тут дуже тяжко: овочі й фрукти в консервованому вигляді з минуло-річного зазаснення, в цьому сезоні раз привозили картоплю (давали по 2 кг.) і капусту свіжу. Обіцяють привезти капусту для квашення. Молоко є, але взимку його не буде, хліб тільки білий, гречаних крупів також нема. Через мій діабет мені треба. Рибку засолила на зиму, але знов-таки: солонка, мені з гіпертонією треба утримуватися. Син дрова завів, розпалів, тепер рубає. Дах халупи тече, Олесь його перекиває, але перешкоджають дощі. Піч курить. Але ми побили всієї ріднини і це теж була радість спати не під цементним ко-жухом. Мучить ревматизм, який відновився за час перебування там.

Оксана Мешко

Хроніка одного року в житті Оксани Мешко

(рік Олімпійський, 1980)

3 ПОВІДОМЛЕНЬ, ЯКІ ПОДАЄ „ВІСНИК РЕПРЕСІЙ В УКРАЇНІ“ (ВРУ)

ВРУ, 1-28 (січень 1980)

У грудні 1979 року взято під адміністративний нагляд українського поета Василя СТУСА, який недавно повернувся до Києва після 5-річного ув'язнення і 3 років заслання. Серед інших обмежень і заборон є, зокрема, заборона відвідувати будинок члена Української Гельсінкської групи Оксани МЕШКО як „приміщення, що може бути використане для скоєння злочину“.

ВРУ, 8-4 (серпень 1980)

22 лютого 1980 року в справі Ганни МИХАЙЛЕНКО було проведено обшук у Києві в керівника Української Гельсінкської групи Оксани МЕШКО. Коли в неї забирали особисті листи зокрема поздоровлення З. КРАСІВСЬКОГО до 75-річчя, лейтенант КГБ РЯБЕНКО пошкодив її середній палець правої руки, так що вона два тижні носила руку в шині з під'язкою.

ВРУ, 4-18 (квітень, 1980)

12 березня 1980 року, в день арешту членів Української Гельсінкської групи О. ГЕЙКО — МАТУСЕВИЧ та З. КРАСІВСЬКОГО, відбувся обшук в Оксані МЕШКО, також члена групи.

ВРУ, 6-1 (червень 1980)

12 червня 1980 року в Києві заарештовано й ув'язнено до психіатричної лікарні члена-засновника і фактичного керівника Української Гельсінкської групи Оксани МЕШКО. Як повідомляють правозахисники з ССРР, це зроблено у зв'язку з передолімпійською чисткою.

ВРУ, 7-25 (липень 1980)

Стало відомо, що член-засновник Української Гельсінкської групи Оксана МЕШКО, заарештована 12 червня 1980 року, перебуває в республіканській психіатричній ім. Павлова в Києві (вул. Фрунзе, 103).

ВРУ, 8-13 (серпень, 1980)

13 червня 1980 року в справі № 5 (справа Василя СТУСА) в Києві викликали на допит Світлана КИРИЧЕНКО, дружину політв'язня Юрія БАДЗЯ, а також Оксану МЕШКО. Як уже

ПРО ТЕ, ЩО ВИЛУЧАЛИ В ОКСАНІ МЕШКО ПІД ЧАС ОБШУКІВ

1. Кілька листів з мого особистого листування і не за ознакою „антирадянського змісту“, а за прізвиськом кореспондентів, зокрема Зіновія Красівського, і мій до Вячеслава Чорновола, Григорія Приходька та інших. 2. Копію листа до Консула Австралійського посольства в Москві п. Токей. 3. П'ять копій різних за змістом моїх скарг, написаних в останнє півріччя в захист свого тяжко хворого сина, політв'язня Олександра Сергієнка і відправлені в радянські вищі інстанції ССРР: міністерство охорони здоров'я і внутрішніх справ, прокуратура та п'ятимісячний міністерства внутрішніх справ Москви і Хабаровського Краю 4. Дві копії мого протесту прокуророві М. Києва — підтвердження про одержання зі штампом секретаря прокуратури від 24.1.80 р. — без відповіді. 5. Мої записки фактів правопорушень, різних нотатки, чернетки особистого користування, адреси телефонів тощо.

„Моїм любим — за листами, в пошуках святого...“
Січень 1977 рік.

Оксана Мешко про погром в Україні, 1972

„Гроном з ясного неба для української громади стали політичні арешти творчої інтелігенції в 1972 році — в Києві, Львові, Івано-Франківському, Одесі, Харкові та ін. Заарештовані були немов вибірково популярні й авторитетні молоді літератори, мистці, активні члени громади — інженери, лікарі, студенти, вчителі.

Так звана українська громада Києва не була в ті роки якимось монолітом. Не була вона й офіційно зареєстрованою одиницею і взагалі не була ані клубом, ані осередком, і вже аж ніяк не організації. Була це за природою своєю аморфна маса повсякденної молоді українського походження, в більшості своїй інтелігентною першого коліна, і виникла вона стихійно, як наслідок доби хрущовської лібералізації. Об'єднувало їх національне самоусвідомлення, українська пісня, поетичне слово, зацікавленість історією та ін. У Києві спіли вони на Дніпровських схилах в „дикуму“ аматорському хорі „Гомін“ Леопольда Яценка, у свята — на вулицях та у скверах столиці, відзначали старовинні звичаї, свято першого снопа „ужинок“, Івана Купала, палили ватри й пускали вінки із свічками по Дніпру. Йшли до приватного музею фольклору та етнографії заслуженого діяча мистецтв Івана Гончара, хата якого гостинно була відчинена для всіх зацікавлених добрих та недобрих людей. Проривалася в тісний „камерний“ клуб Спілки письменників, відвідували ювілейні вечори письменників із числа тієї трісоти — реабілітованої посмертно української еліти —, де стримано й неспокійно піднімалася запона із кривавих чашів сталінського терору.

ВРУ, 10-24 (жовтень, 1980)

10 жовтня 1980 року члена Української Гельсінкської групи Оксану Якіну МЕШКО повторно заборотили до психіатричній ім. Павлова в Києві.

ВРУ, 11-2 (листопад, 1980)

13 жовтня 1980 року в Києві у зв'язку з повторним ув'язненням до божовільної члена Української Гельсінкської групи Оксани МЕШКО, у неї було переведено обшук. 16 жовтня в Києві було проведено також обшук у таких її знайомих: у Віри ЛІСОВОЇ, та в Аллі МАРЧЕНКО. Обшук відбувся в справі № 13. В А. МАРЧЕНКО вилучили записники, листи, гроші тощо. Влітку в неї було відключено телефон.

ВРУ, 12-20 (грудень, 1980)

Члена Української Гельсінкської групи О. Я. МЕШКО перевели з божовільної до турми. Її пред'явили звинувачення за ст. 62 КК УРСР. Недавно вона перехворіла в ув'язненні на ескулативний плеврит.

ВРУ, 2-1 (лютий, 1981)

5-6 січня 1981 року в Києві відбувся суд над членом Української Гельсінкської групи Оксаною МЕШКО. Про суд нікому з родичів і друзів не повідомили. Її невістка Звенислава ВІВЧАР надіслала письмове повідомлення шойно про вирок суду. Оксану МЕШКО засудили на 6 місяців ув'язнення і 5 років заслання. Враховуючи ув'язнення, відбуте під час попереднього слідства, це практично означає тільки заслання.

Оксані МЕШКО наприкінці січня сповнилося 76 років.

Плавом пливли на лекції з історії України до Будинку вченого, де з лекціями виступали Ф. Шевченко, Компан, Брайчевський: Аха демія Наук України затвердила їм цілий цикл таких лекцій. Допитлива інтелігентна молодь набивалася в залу Будинку вченого, заповнювала коридори й вистовувала по кілька годин у тісноті й задусі, а потім писали листи із пропозиціями знайти більше приміщення, урахувати масовий наплив слухачів. Очевидно, саме через це незабаром лекції були заборонені, а ті, що їх читали чи влаштовували, потрапили у немісткий ряд установа. Закрито було у примусовий спосіб і музей Івана Гончара, а самого Гончара — підданого остракізму. Розігналі хор Яценка, а всіх хористів внесено було на чорний список.

І довго їх переслідували — в інститутах, на роботі, по місцю проживання; найзавзятіших викликали в КГБ — на допити.

12-го січня почалися арешти. Акція ця була нагальна й несподівана, до неї готувалися довго, а провели — в один місяць і в одне число. Вивірний спосіб масового залякування, відновлення фізичного жаху, прищеплення добою культу особи. Це було застарілим тоді, хто ще не був арештований, але міг бути ним.

15-го січня 1972 року „Радянська Україна“ надрукувала повідомлення про арешт бельгійського туриста Ярослава Добоша „за проведення підпільної антирадянської діяльності“. Та ж газета за 11-го лютого повідомила, що „...у зв'язку з справою Добоша притягнуті до кримінальної відповідальності Світличний І.О. Чорновіл В.М., Сверстюк Е.О., та інші. Слідство триває“.

По тих двох повідомленнях можна було вже надрукувати й „Відкритого листа“ З. Франко, — бомбу, яку заготовили заздалегідь. Характер і зміст цього листа говорять сам за себе. Це офіційне ствердження існуючого в країні ідеологічного гніту, підтримки військовою силою. Друкуючи листа З. Франко, газета повністю ігнорувала 19-й пункт „Декларації Прав Людини“. Франко каялася, що „поширювала „наклепницькі матеріали“, що її про

Оксана Мешко, Київ, 1974 рік.

ПРОФІЛЬ ЖИТТЯ І РЕПРЕСІЙ

...як поет розкрис почуття,
Що нині у його вирють серці —
Захоплення,
повагу,
дівування,
Зустріти жінку у смертельнім серці?

О, ясна зірко нашого жіноцтва!
Кияно із душою Жани д'Арк!
Доби нової стань живим пророцтвом
І в горобину ніч палай, як жар! 2

Доля Оксани Мешко та її рідні подібна до долі багатьох українських родин, переслідуваних протягом всієї історії підсовєтської України.

Чоловік Оксани колись належав до українських націоналістичних. Ця організація була ліквідована Сталіним за „націоналістичний ухил“, а тому чоловік Оксани від 1925 року аж до смерті (1958 рік) був переслідуваний. Після народження двох дітей подружжя виїхало за межі України.

Напередодні II-ої світової війни Оксана з чоловіком та дітьми опинилася в регіоні, віддаленому від подій війни. А проте війна таки надолгала гану родину: один із синів — старший Євген — загинув під час бомбардувань Тамбова майже недоскопено для німецьких бомбардувальників.

Ця втрата ніби нагадувала, що втеча з України не може принести рятунку. Родина почала шукати шляхів до повернення на рідну землю.

Повернувшись до Києва на початку 1945 року.

Повернення принесло нові поневіряння. Найближчі родичі Оксани брали участь у двофронтовій війні проти московських і німецьких загартників. Одна із сестер Оксани — Віра — лишилася самотньою, втративши контакти з чоловіком, двома синами і невісткою, для яких війна ще нескоро закінчиться. Оксана допомогала осамітненій сестрі. (Вона обидві тоді не знала, що вся рідня Віри наближалася до загибелі в ГУЛАГу).

При кінці 1946 року Віру було заарештовано. У лютому 1947 року було заарештовано Оксану. Через сім місяців їм винесли однако-вий вирок: по 10 років таборів примусової праці кожній.

Через 7 років, у 1954 році, Оксану звільнено з ув'язнення за станом здоров'я (це вже після смерті Сталіна), а у 1956 році її навіть реабілітовано. Після цього — знову повернення до Києва, до матері, до сина. А син виявився відчуженим від матері та ще й на туберкульозу захворів. Отож довелося змагатися за душу та за його здоров'я.

Оксана відірвала сімейну атмосферу, виграла бій з хворобою сина, подбала про його освіту.

У 1972 році, в час масових репресій в Україні, сина Оксани було заарештовано й засуджено на 10 років позбавлення волі (7 років ув'язнення та 3 роки заслання).

Оксана енергійно боролася за сина, як колись боролася за сестру.

У 1976 році вона стала одним з членів-засновників Української Гельсінкської Групи. З того часу вона під безперервним наглядом і тиском КГБ.

Перед початком Олімпійських ігор 1980 року йшла в ССРР велика „чистка“ населення. В процесі тої „чистки“ Оксану двічі заарештовували й заборотили до психіатричної лікарні.

Україні за межами України енергійно встали на захист Оксани Мешко. Це оборонило її від психіатричного терору, але не захистило від ув'язнення на 5 1/2 років.

Тепер Оксана на засланні за межами України: в тому самому містечку на узбережжі Тихого Океану, де її син закінчував свій речення.

Кінець терміну заслання Оксани Мешко: квітень 1985.

Адреса для контакту з упорядником:

P.O.BOX 388

BAUSMAN, PA. 17504.

Оксана Мешко

3 власної одисей

Протест (вдруге, перший — 10 липня 1980) ¹⁰

„Я не пацієнт психоневрологічної лікарні ч. 21 міста Києва, я була два з половиною місяці в'язнем. Мене примістили в лікарню 12 червня ц.р. ¹¹ силоміць і по тайки від моїх родичів, друзів, сусідів. Забираючи мене з хати міліційною машиною, мені показали постанову Подільського районного відділу внутрішніх справ — доставити мене на допит в КГБ до слідчого Берези. Мої гвалтівники, капітани міліції Подільського районного відділу внутрішніх справ, — Юрченко і Вердінський (за точністю прізвища останнього не ручу), які завели мене не до КГБ, а до приміального відділення лікарні ім. акад. І. Павлова ч. 21, не мали спрямування районного психіатра, не було й „скарг громадян“, на які вони покладалися черговому лікарів приміального відділення.

Черговий лікар відмовився приймати мене без документів, але міліціонери не відпускали; поки Юрченко тримав мене силою, інший міліціонер бігав телефонувати, забезпечити підтримкою.

Естафету, так би мовити, прийняли у міліціонерів люди в білих халатах зі званням, всупереч інструкціям Міністерства охорони здоров'я і законів СРСР, доконалися замаму на мого здоров'я і право людини.

Черговий лікар підкорився розпорядженню адміністратора лікарні (незаконне розпорядження було дане по телефону), прийняла мене „на обстеження“ до 3-го відділення. Завідувач відділу, лікар Е.І. Ястреб, примістила мене в 3-тє відділення; записала в список „особ-

ливо небезпечних“, що мало відповідний вплив на персонал медобслуги. Було заборонено брати мене на роботу на території лікарні. Мене позбавлено навіть ста ліх годин прогулянок (установлених в'язничним режимом), побачень з родичами і близькими мені людьми. (Декого, з тих що відважувалися приходити до мене з передачами, викликали на допит в КГБ і заборонили їм відвідувати мене, погрожували). Мене свідомо піддавали кисневому голодуванню, призначивши медикаментозне „лікування“ від вікової атеросклерозу. Невдовзі моя „історія хвороби“ в 3-му відділенні доповнилася документом інформаторів про мою начебто неестичну поведінку, один із них — мій колишній квартирант Н. Крючок. (Як відомо, мої сусіди по садібі відмовилися „лікарів Х“, який їх запитував, говорити що-небудь про мене.)

Обстеження мене, яке тривало 8 днів, закінчилося 20 червня. Дві лабораторії вищої нервової діяльності Науково-дослідного інституту ім. акад. Богомольця під керівництвом В.М. Блейхера й А.Г. Корольової і енцефалограма підтвердили моє нормальне психічне здоров'я. Але консилиум не відбавив, мене продовжували тримати під замком у шпитальному відсіку, у умовах, про які треба писати окремо.

Я виявила досить терпеливості і віри в людей, наділені моральними і службовими повноваженнями

для охорони здоров'я співгромадян, себто й мого здоров'я.

Переконалась, що лікарі 3-го відділення, в справі звільнення мене позбавлені права сказати своє слово. Вони мені повторювали: „Ми вас не привозили до лікарні і звільнення від нас не залежить...“ Після 28-денного перебування у психушці я була змушена звернутися зі скаргою найвищої радянської інстанції. 7 серпня ц.р. розглядом скарги займався заступник головної лікарні Л.А. Чарочкіна. Одночасно це був й консилиум у складі: Л.А. Чарочкіна, завідувач медичною частиною Н.І. Вергун, завідувач відділом Е.І. Ястреб і лікар А.М. Патержинський. Рішення виписати мене загальмував хтось із співробітників установи, під негласним контролем якої я постійно перебувала і з ініціативи якої була приміщена в цю лікарню.

Щойно 25 серпня рішення консилиуму зреалізовано — мене звільнили з лікарні з ярликом. Завідуюча медчастиною повідомила подільський психоневрологічний диспансер про те, що я маю бути звільнена, і за 5 днів до мого виходу з лікарні у моїй поштової скринці з'явився викилик до цього диспансера до лікаря на 20 серпня, другий — на 9 вересня. Виклики були без штампів дати і підпису. А як вияснила мені лікар Вергун, нез'явлення в диспансер може викликати наслідки і що це загальне правило для хворих.

Та справа в тому, що це правило до мене не стосується. Це продовження порушення закону, коли мене, психічно здорову і повноцінну людину замкнули 12 червня в шпитальний відсік під замок, де сидять маразматичні, хронічні і психічно важко хворі люди. І звільнили мене на мою скаргу до Президії Верховної Ради СРСР.

Поступившись вимогам лікаря Вергуна, 9 вересня я пішла до лікарняного психіатра моєї районної поліклініки ч. 16 тов. Голенко. Цього досить при моєму стані здоров'я і з цим цілком погоджується голова консилиуму, заступник головного лікаря лікарні ч. 21, Л.А. Чарочкіна. (В „історії хвороби“ поліклініки ч. 16 це моя перша візита у невропатолога, нема потреби говорити про лікування у психіатра).

Я категорично відмовляюся стати на облік у психоневрологічному диспансері і не буду брати участь в порушенні законів СРСР, зокрема свідомо ставати жертвою беззаконня, що його здійснюють його представники і деякі вороги радянської психіатрії. Мене визнають психічно здоровою і відповідальною.

Прошу втрутитися в мою справу і захистити мене від насильства та переслідування.

Оксана Мешко

Дата написання: не раніше 9 вересня 1981 і не пізніше 10 жовтня 1981 (упорядник)

Шукаючи рятунку для сина

Оксана Мешко із сином Олександром Сергієнком, Київ, 1957 рік.

„Олександр Сергієнко, опинившись безнадійно в лешатах влади Аянської глибокої периферії, звернувся з листом до Президії Верховної Ради СРСР дозволити йому на виклик кузини виїхати для лікування до Австралії. Я беззастовно вважаю, що саме цей лист Сергієнка викликав новий приплив жорстокості і беззаконня щодо нього та підготовку нової „справи“.

Олександрова хвороба почалася ще в таборі, в наслідок тюремно-табірної системи, неадекватності харчів та нестерпних умов побуту, відмови в медичній допомозі, відпочинку тощо. Активізація і загострення хвороби в засланні пов'язане з моральним кліматом навкруги хворого: безпідставні переслідування аж до карцеру, відмова в лікуванні й відмова в праві виїзду згідно з статтею 82 ВТК¹ для лікування до м. Києва за місцем проживання родини, насильне підселення до нього в хатину мешкан-

ця з п'яниць і хуліганів — усе це посилює і без того складне становище хворого.

В Аяні просто з лікарняного ліжка Сергієнка відправили до холодної КПУ⁸ до сиджувати незаконне покарання.

Щоб уникнути суду, тепер він мусить влаштуватися на роботу, яку йому можуть дати, але, самозрозуміло, не лише без урахування його спеціальності, а й ігноруючи його стан здоров'я, іншими словами, ставлячи його в заведомо фальшиву ситуацію, в якій він змушений буде відмовитися від неспосильної праці й тим самим потрапити під дію закону про покарання за „дармоїдство“.

Я прошу розв'язати питання О. Сергієнка справедливо й на вищій інстанції — за адресою скарги — враховуючи тяжку хворобу і несприятливий прогноз“.

11 грудня 1979

Оксана Мешко

Вболіваючи за інших

Замість некролога (на смерть Михайла Мельника)

Михайле, друже! Ти довго змагався, невтомно шукаючи Правди і дружнього плеча в нерівній боротьбі.

Змучений акрай безплідними пошуками Добра і Справедливості в жорстокій радянській дійсності, Ти відповів нинім протестом, що голосною луною осуду і ганьби насильникам обіветься в широкому світі серед чесних людей та поборників за Права Людини!

Але чи обіветься це відголосом в сумлінні твоїх настих тяжких кривдників, що нехтують людським правом бути самим собою, плідно працювати, творити і примножувати культурні і матеріальні надбання рідної землі, вільно дихати, жити нерозривними родинними?

Твій протест проти порушення Прав Людини — акт самогубства — с актом виклику беззаконності, тоталітарним проявом, актом різноманітним самоспаленню в захисті земляків своїх, хто сьогодні ще живий і бореться, кого переслідують за переконання, чи добродійність, живе і чує серце, за відвагу не коритися злу многоликому землі нашої многотрадної!

Нас душать сльози і невимовний жаль за тобою... Ми низько схилиємо голови перед тобою, Людиною... І відповімо за тебе на питання: „Чого ти жадаєш від людей?“ — Любові... Земля тобі пером, друже Михайле!

12 березня Оксана Мешко

(Зліва): Оксана Мешко, син Олександр, невістка Звенислава, Київ, 1976 рік.

(Зліва): Василь Січко, його мати Стефанія, Оксана Мешко, Петро Січко. На першому плані — Оксана Січко.

ПРИМІТКИ

1. Ростислав Л. Хомяк. „Небувалий 1968: Україна справді на міжнародному форумі“. Сучасність, 96 (грудень 1968), ст. 83-95.

2. З вірша-присяги Оксані Мешко. Святослав Караванський. „Своєму власному привіту“. Сутинка з тайфуном. Нью Йорк-Балтимор-Торонто: Смолокип, 1980, ст. 111-112.

3. Вперше опубліковано під назвою „Один голос з української громади м. Києва“. Визвольний шлях, 370 (січень 1979), 70-72.

4. „Дикий“: вживають на означення того, що відбувається без дозволу чи узгодження.

5. Натяк на Зіновію Франко, яка в 1972 році в час погрому спочатку написала „відкритий лист“, в якому визнавала свої помилки - антирадянські й націоналістичні, - а пізніше свідчила в судових процесах проти З. Антоноука, В. Стуса та ін.

6. З тексту „Звернення“ Оксани Мешко (31 березня 1980). Наше життя, 9 (жовтень 1980), 8-9.

7. ВТК: виправно-трудова кодекс. Оксана Мешко посилається на п. 82 ВТК РСФСР, бо засланні відбувають тільки на території РСФСР і тому, що цей п. дозволяє хворим засланцям тимчасовий виїзд для лікування. Дотепер невідомо практичне застосування п. 82 щодо політзасланців.

8. КПУ: камера попереднього ув'язнення.

9. Про публікацію в офіційних виданнях України некролога з приводу смерті переслідуваного - годі й думати. Тому, очевидно, назва „Замість некролога“. Повний текст див. Інформаційні бюлетені Української громадської групи сприяння виконанню Гельсінкських угод. Випуски: ч. 1, 1978; ч. 2, 1978; безномерний, березень 1979 ч. 1. 1980. Торонто-Балтимор: Смолокип, 1981, ст. 135-137.

10. Переклад цього тексту на англійську мову див. Between Death and Life by Oksana Meshko. Translated from Ukrainian by George Moshinsky. New York-Toronto-London-Sydney: Women's Association for the Defense of Four Freedoms for Ukraine, Inc. and other Ukrainian Women's Associations, 1981, pp. 172-175.

11. Червень 1980 р.

12. Подано за текстом, розповсюджуваним Закордонним представництвом Української Гельсінкської групи.

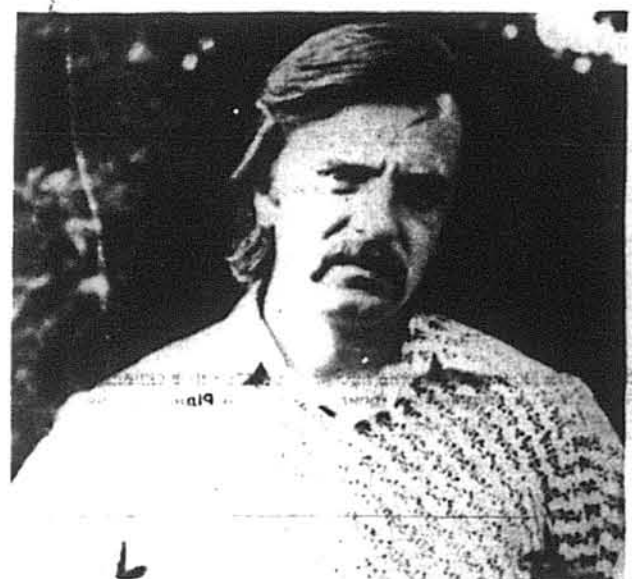
13. Липень 1980 р.

14. Син Оксани Мешко - Олександр Сергієнко - на час написання цього листа закінчував термін заслання, яке відбув після ув'язнення в таборі.

15. Пам'ятки: давні й знані з часів царської Росії тюрми. Коральна система СРСР використовує ті тюрми також, як пересильні тюрми („пересильні“).

16. Соцзабес: соціальне забезпечення.

17. Микола Горбаль. Деталі пісчаного годинника. Сучасність, 1982.

Микола Горбаль

Оксана Мешко з Раїсою Мороз та Оленою Антонів (дружиною Зиновія Красівського), Львів, 1979 рік.

МИКОЛА ГОРБАЛЬ

ОЙ, КОГО Ж ВИ, МАМЦЮ, ЖДЕТЕ?

(Колядка) Присвячено Оксані Мешко

Колядка М. Горбала присвячена Оксані Мешко.

ДОРОГІ ЧЛЕНИ УНСОЮЗУ! ЗГІДНО З УХВАЛОЮ ГОЛОВНОГО ЕКЗЕКУТИВНОГО КОМІТЕТУ, КОЖНИЙ ЧЛЕН УНСОЮЗУ У ВІЦІ 0-65 РОКІВ МОЖЕ ПОДВОЇТИ СВОЄ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ БЕЗ ЛІКАРСЬКИХ ОГЛЯДИН. ТА АКЦІЯ НЕ ПІДЛЯГАЄ МАКСИМАЛЬНИМ СУМАМ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ І ТОМУ ВИКОРИСТАЙТЕ ТУ НЕБУВАЛУ НАГОДУ, ЯКА ТРИВАЄ ТІЛЬКИ ДО 31-го ГРУДНЯ 1982 РОКУ. ЗАПЕВНІТЬ ВАШИМ БЛИЗЬКИМ КРАЩУ МАЙБУТНІСТЬ.

Громада в Глен Спей відзначила 40-річчя УПА

Святочна академія зорганізована заходами 54-го Відділу ООЧСУ в Глен Спей, була такою цікавою й унікальною, що заслуговує на увагу ширшого кола читачів.

Українська громада в

Глен Спей відносно дуже молода, хоч пересічний вік цих мешканців утворює спільний віком. Вона зібралася тут з усіх-усюдів; це люди з різними професіями, з різною освітою, з різними політичними і релігійними

переконаннями та життєвими надбаннями, але вони зуміли створити своє рідне середовище — мініатюрну репліку класичної рідної землі.

Новозбудована дерев'яна церква з дзвіницею і

кам'яною огорожею, прикрашена докошмишними хатками, які розмістилися посеред чудової гірської природи, пригадує не лише старшим віком, наше рідне село, а також є великою atrakцією для молодших відвідувачів та сусідів.

І саме тут під вечір тепло-го вересневого дня, неначе в Україні, поспішали люди з усіх кінців села до церковної залі, щоб спільно відзначити сорокову річницю героїчної боротьби УПА та віддати честь борцям і героям, що віддали життя за свій народ, за батьківщину. Люди стояли гуртками на широкій площі, на чекали, що ось-ось зпоза насипу високої мотили показується маршучою частини повстанців на своє вечірнє Богослуження, як це водилося у них.

На залі привітав гостей коротким теплим словом голова Відділу ООЧСУ Ярослав Плескун та попросив вшанувати мовчанкою пам'ять поляглих за волю України. Відкрилася куртина, на залі запанувала тиша. На панорамі залісного горського краю красувалися стояли воляки-повстанці, а з глибини лісу видніло погруддя їхнього немирного командира ген. Т. Чупринки. В його очах і худорлявому обличчі вбачалося помистецьки передані мистцем — горе і трагедія українського народу.

Пісня „В жертвою впади“, що її виконала на фортеп'яні Галина Балабан, була завершенням цієї зворушливої хвилини. Непомітно з групи повстанців виступив з радів вокальний

квартет „Дзвін“, в складі Розалії Гавур, Ефрозини Мартинес, Анни Плескун та його мистецького керівника Тамари Лихолай, що виконав „Інценізацію“ УПА з участю рецитаторки Євгенії Баран, а потім проспівав кілька повстанських пісень. За мистецьке виконання квартету вшестеро виповнена зала щиро виголосила виконавцям оплесками.

У святочній промові старшина УПА інж. Б. Мак навісвітлив в перспективі історичних фактів початки творення УПА та невідрадіні обставини боротьби на протязі десятих літ аж до трагічного кінця. Це були радше фрагменти з історичних днів, бо вимірність історичних глибин і документальних тверджень цього періоду, що потрає всім українським народом, а навіть долею світу, лежить ще й дотепер спокійним плесом і чекає на перо талановитого історика. Тому, що тодішній світ не хотів розуміти безвихідного українського становища і належно оцінити політичної ситуації, він вже платив сьогодні дуже

високу ціну. Словами заклику „ставати в ряди під один прапор, та боротися спільно за одну святу ідею“ закінчив інж. Мак свою доповідь.

У другій частині, після музичної інтродукції „Гей, не дивуйтеся“ у виконанні на фортеп'яні Г. Балабан, по-мистецьки з почуттям прочитав спогад з повстанського життя „Присяга УПА“ добре відомий громаді Ярослав Гавур. Описові картини з „Спогаду“ майже утотожнювались з виглядом села в Глен Спей, що ще більше впроваджувало глядача у реальність з часів УПА.

Після другого виступу квартету „Дзвін“ з повстанськими піснями Євгенія Баран прочитала уривок зі спогаду „Мати“ про героїчну смерть командира УПА, друга Медведя, автор якого змальовує терпіння української матері-страдниці. Зворушена публіка виголосила мистецького

керівника „Дзвону“ Тамари Лихолай, за її мистецьке виконання деклямації „Повстанець“.

Передостатню точку у „Молитву“, в пам'яті бійців УПА виконав вокальний квартет „Дзвін“, а весь ансамбль Т-ва „Дзвін“ проспівав „Марширують вже повстанці“.

Програму закінчено національним гімном, який відспівали всі присутні.

Після програми, за часом і солодким, яке приготували пані ООЧСУ, довго ще сиділи люди, обмінюючи спогадами з минулого та враженнями зі святочного вечора, якому з певністю можуть позавидувати навіть найбільші метрополітні міста.

Велику частину цього успіху треба завдячувати скромному інж. Лихолаві, який безкорисно і віддано викладає свою працю і труд в Товариство „Дзвін“.

I.B.

УКРАЇНЬСЬКА ВІЛЬНА АКАДЕМІЯ НАУК у США

має честь запросити Вас на

ДОПОВІДЬ

д-ра Ізраїля Клейнера

на тему:

В. З. ЖАБОТИНСЬКИЙ — АРХІТЕКТ СІОНІЗМУ ТА ПРИХИЛЬНИК УКРАЇНСЬКОЇ СПРАВИ

Доповідь відбудеться в неділю, 31-го жовтня 1982 р., о 2-й год. дня в будинку Академії, 208 West 100-та вул., Нью Йорк, Н. Й.

СЦЕНІЧНО-МУЗИЧНА МИСТЕЦЬКА ГРУПА УНС-УІА

Запрошує Вас на

ПОПОЛДНОВУ ПРОГРАМУ КЛАСИКІВ

ЛЯРИСА КРУПА

піаністка

СТЕФКА НАЗАРКЕВИЧ

артистка сцени

ЛЯРИСА МАГУН-ГУРИН

сопрано

в неділю, 31-го жовтня 1982 р., о год. 3-й по пол.

Український Інститут Америки

2 Схід 79-та вулиця, Нью Йорк, Н. Й.

ПЕРЕКУСКА ПІСЛЯ ПРОГРАМИ

Ця програма, перша із двох концертів спонсорована Українським Народним Союзом й Українським Інститутом Америки

В справі Альманаха

З уваги на поважні кошти видання Альманаха та на велике підвищення поштових оплат, як теж, щоб заощадити зайвого туду та видатку тим, які досі Альманах повертали, інформуюмо, що Альманах УНС на 1983 рік буде друкований в обмеженій кількості. Цей Альманах будемо висилати передплатникам, які вже згодилися нам бажання його отримати, та всім, що у найшвидшому часі його замовлять, виславляючи до Адміністрації „Свободи“ свою точну адресу.

Ціна Альманаха залишається в сумі — 8 доларів.

ЛІТЕРАТУРНО-МИСТЕЦЬКИЙ КЛЮБ

в НЮ ЙОРКУ

повідомляє, що

ЗАПОВІДЖЕНА ДОПОВІДЬ

о. д-ра Любомира Гузара

на п'ятницю, 29-го жовтня 1982 р.

з причин незалежних від Управи ЛМК

не відбудеться.

ЛІТОГРАФІЇ ОЛЕКСА ГРИЩЕНКА

(24 x 18) можна ще дістати в галерії ОЛЬГИ СОНЕВІЦЬКОЇ 98 Друга Авеню, „Самопоміч“, Нью Йорк, Н. Й., щоденно від 10-30 по пол., крім неділі і понеділка. Обмежена кількістю! Тел.: (212) 777-1336

Українське

Патріархальне Світове Об'єднання

запрошує на СИМПОЗИУМ на загальну тему

БОГОСЛОВІЯ МИРЯНСТВА

Субота, 30-го жовтня 1982 р., о год. 9:45 вранці

Філія УКУ в Філадельфії, Па.

7911 Whitewood Rd., Philadelphia, Pa. 19117, tel. (215) 635-1555

ДОПОВІДАЮТЬ:

- о. д-р І. МУЗИЧКА — „Богослов'я мирянства — суть, значення, потреба“;
- о. д-р П. БІЛАНЮК — „Миряни та три Христові уряди в Церкві — священничий, царський і пророчий“;
- д-р Б. ЛОНЧИНА — „Миряни в світлі II. Ватиканського Собору“;
- мгр С. ІВАНКІВ — „Наші древні церковні братства та сучасний мирянський рух у Вселенській Церкві“;
- проф. Т. БИРД — „Досвід американських католиків у питанні участі мирян у житті й праці Церкви“.

Оплата 10 доларів.

Товариство Св. Софія —

Комісія Патріаршого Фонду

повідомляє

РІЧНІ НАРАДИ

Комісії Патріаршого Фонду

відбудуться

в неділю, 31-го жовтня 1982 року.

- Год. 9-та рано — Служба Божа в каплиці Філії УКУ
- Год. 10:30 ранку — Початок нарад
- Наради відкриє і ними проводитиме д-р РОМАН ОСІНЧУК — голова Комісії Патріаршого Фонду.
- В програмі — доповідь о. архимандрита ЛЮБОМИРА ГУЗАРА. Звіти з праці Філії УКУ у Вашингтоні і Філадельфії та фінансовий звіт Корпорації Свята Софія.
- Після звітів — дискусія та наміщення плану праці на майбутнє.
- По закінченні наради спільний обід.

Наради відбудуться

в домі Товариства Свята Софія

при 7911 Whitewood Rd. (Elkins Park), Philadelphia, Pa. 19117.

Для учасників з-поза Філадельфії, зарезервовані нічліги.

Просимо голоситися на телефон: (215) 635-1555 або писати на подану вище адресу.

До участі у нарадах запрошуємо Членів Т-ва Св. Софія і Комісії Патріаршого Фонду, Українські Патріархальні Товариства, Збірників Патріаршого Фонду та всіх зацікавлених громадян.

За Товариство Свята Софія і Комісію Патріаршого Фонду:

Д-р Романа Назаркевича — заступник голови

Т-ва Св. Софія

Проф. Леонід Рудницький, секр. Т-ва Св. Софія

Д-р Роман Осінчук

голова Комісії

Патріаршого Фонду

Як набути квитки на виставку

„ВАТИКАНЬСЬКА ЗБІРКА: ПАПСТВО І МИСТЕЦТВО“

Вже від найдавніших часів Римські Папи збирали та зберігали великі твори мистецтва. З часів старинного Єгипту, Греції і Риму, з Америки, ще перед її відкриттям Колумбом, з Африки та Океанії, з часів середньовіччя та ренесансу у Європі та з наших сучасних часів. У висліді цього — це неоціненної вартості скарби мистецького і культурного надбання людини. І тепер уперше у цій країні ми будемо мати змогу оглядати ці неперевершені, надзвичайні мистецькі твори на виставці у Ватикані виставці, яка відбудуватиметься у Metropolitan Museum of Art у Нью Йорку. Нагоду побачити цю виставку повинен кожен використати — тому проситься уважно прочитати інформації у справі набуття квитків.

Інформації: Квитки на виставку, яка відбудеться у Нью Йорку у Metropolitan Museum of Art від 26 лютого до 12 червня 1982 в ВЖЕ у РОЗПРОДАЖІ. (3 Нью Йорку виставка буде перенесена до Чикаго і Сан Франсіско). Квитки можна набувати тільки через „Ticketron“-и. Ціна квитка вносить \$4.80, купуючи його у бюрах „Ticketron“, або \$5.50, якщо ви потелефонуєте до „Ticketron“. Кожна особа може купити тільки 4 квитки. Тільки 500 квитків будуть видані на пів-годинний період часу, на точно визначений день, та мусять бути використані у цьому означеному дні та означений на квитку годині. В іншому разі квитки не можуть бути використані. Власники квитків можуть оглядати Ватиканську виставку, так довго, як тільки вони бажать, та звідати Музей перед або після оглядання виставки. Музей є закритий у понеділки, відкритий у вівторки від 10:00 рано до 8:45 веч., від середи до суботи від 10:00 рано до 4:45 по пол. У неділі від 11:00 до 4:45 по пол. Місцеві числа Телетронів (Teletron) є:

(212) 947-5850,
(914) 631-0530,
(609) 344-1770,
(516) 794-3650,
(201) 343-4200,
(215) 627-0532.

The U.S. tour of "The Vatican Collections: The Papacy and Art" is made possible through a grant to The Metropolitan Museum of Art by the national sponsor:

Philip Morris Incorporated
It takes art to make a company great.

Official carrier: Pan Am. Indemnification: Federal Council on the Arts and Humanities. Additional grants from: Manufacturers Hanover Corporation; Merrill Lynch, Pierce, Fenner & Smith Inc., and the Robert Wood Johnson, Jr. Charitable Trust.

Philip Morris Incorporated makers of Marlboro, Benson & Hedges 100's, Merit, Parliament Lights, Virginia Slims and Cambridge. Miller High Life Beer, Lite Beer, and Lowenbrau Special and Dark Special Beer, 7UP and Diet 7UP

Ділимося сумною вісткою, що в неділю, 24-го жовтня 1982 року, по тяжкій недугі відійшов у Вічність наш Найдорожчий ТАТО, ТЕСТЬ, ДІДО І ПРАДІД

бл. п.

МИКОЛА КОМУНИЦЬКИЙ

народження 17-го жовтня 1897 р. в Тисмениці, Зах. Україна.

ПАНАХИДА І ПАРАСТАС будуть відслужені в понеділок, 25-го жовтня 1982 р., о год. 7:30 веч. та у вівторок, 26-го жовтня 1982 р., о год. 7:30 веч. в похоронному заведенні П. Ярем, 129 Схід 7-ма вул. в Нью Йорку, Н. Й.

ПОХОРОН відбудеться в середу, 27-го жовтня 1982 р., год. 9-та ранку до церкви св. юра в Нью Йорку, а відтак на цвинтар Gate of Heaven, Westchester, N.Y.

Горем прибиті: ВІЧНА ЯОМУ ПАМ'ЯТЬ!

доньки:

НАДІЯ ПАСТУШЕНКО з чоловіком ЯРОСЛАВОМ

ЗЕНОВІЯ ЛИТВИНИШИН з чоловіком ОСИПОМ

сини:

БОГДАН з дружиною ВІРОЮ

РОМАН

Внуки і Правнуки

Ближче і дальша Родина в Америці й Україні

Ділимося болісною вісткою з Родиною, Приятелями і Знайомими, що дня 24-го жовтня 1982 р., несподівано, упокоївся в Богі, проживши 84 роки, наш Найдорожчий МУЖ, БАТЬКО, ДІДО І ПРАДІДО

бл. п.

АНТІН ПАХОЛОК

б. старшина УГА, учасник Першої світової війни, сотник у Визвольних Змаганнях у Західній і Східній Україні в Армії УГА і УНР.

ПАРАСТАС в середу, 27-го жовтня 1982 р., о год. 8-й веч. в похоронному заведенні В. Когута при 86 Вест 14-та вул., Байон, Н. Дж.

ПОХОРОН в четвер, 28-го жовтня 1982 р. з того ж похоронного заведення о год. 9-й ранку до української католицької церкви Непорочної Зачаття при 32 Іст 25-та вул., Байон, Н. Дж., звідки Тіліні Останки будуть перевезені на цвинтар св. Андрія в С. Бавнд Бруку, Нью Джерсі.

В глибокому смутку:

дочка — МИРОСЛАВА СІРА з мужем МИРОНОМ

внуки:

НАДІЯ НИНКА з мужем НЕСТОРОМ

ЛЮБА СІРА

правнуки — МАРКО І АНДРІЙ

швагрі:

ЕДВАРД КОЗАК з родиною

ВОЛОДИМИР КОЗАК з дружиною

БОГДАН КОЗАК з дружиною

братанки:

о. МИРОН ПАХОЛОК з родиною

БОГДАН ПАХОЛОК з родиною

Ближче і дальша Родина в Україні

Стара...

(Закінчення зі стор. 2)

Поміляються ш автори, які пишуть про „підстави організованого життя та парламентарну процедуру“ у відношенні до УККА, бо ця установа була створена і статуту повинна бути не „ще одною“ організацією чи партією, а „централізованою“ чи краще, репрезентативною багатьох, на свій лад суверенних і так зареєстрованих (заінкорпорованих) установ, із своїми окремими статутами і завданнями. Але поминаючи це, коли мова про XIII конгрес та „більшість“ і „меншість“, — чим залюбки користуються у своєму баламученні громади деякі діячі ВФронту, — то проти-статутів, вибір, зголошення і реєстрація делегатів та

признання їм кваліфікацій були однією з головних причин виходу представників 27-ох організацій з наряд XIII Конгресу. Промовисті факти про „більшість“ і „меншість“ на XIII Конгресі свого часу зібрав та опублікував З. Онуфрієв у статті про „Гарячу дискусію та холодні факти“, і якщо б наша громада познайомилася власне з цими та всіма іншими холодними фактами, то це найбільше допомогло б у розв'язці цієї давньої проблеми, бо вона тоді перестала б бути „проблемою“.

Здорова, хоч і не завжди належно поінформована, велика українська громада з новою надією прийняла найбільш благородне Звер-

нення Ісрахаї Української Католицької Церкви до вірних та, зокрема, до провідників усіх організацій і товариств в справі налагодження теперішньої ситуації в громаді. Дав би Господь, щоб цей заклик промовив і до розуму та честі і сумління тих, які досі на всі інші заклик, аргументи і переконання про необхідність нашої єдності відповідали своєю непокортливостю та

твердженням, що такі „емоційні заклики до єдності тільки поспособляють розладові в громаді“, бо для них інакомислячче „сфіалти“, „іскри“ і „кочубей“, і навіть „дияволи“, з якими не можна не то що єднатися, але й миритися, навіть у церкві.

Це і є та стара проблема, яку наша громада повинна нарешті поладити в теперішньому новому сезоні.

Вартість...

(Закінчення зі стор. 2)

мало читати різні спогади про окремих осіб та про села і міста; це наче добра повість — захоплює і одушевляє читача.

Тому треба подбати, щоб знайшлися ці збірники в кожній більшій громаді в Аргентині та Бразилії. Повинні цим зацікавитись і порозсилати ці збірники на відповідні адреси, щоб наряд видав, що ми не спимо і не дрімаємо, але творимо і зафіксуємо наше минуле і

тим тримаємо священний зв'язок з рідним корінним краєм, з Україною.

Сподіваємося, що різні ці земляцтва використають цю нагоду і наш заклик та вишлють свої збірники, щоб їх можна було обговорити на сторінках преси та подати в руки. Тоді не один невірний Тома стане вірним і цінитиме наш наряд, його здобутки та духовні вартості.

О. Василь Зінко, ЧСВВ

Спортовий...

(Продовження зі стор. 2)

Турка виїняти з контексту порівнянь.

Ще найлогічнішим було б порівняти його з другим техніком — Карлом („Льоньом“) Микільшом з „України“ — Львів. Останньою названим захоплювалися мадяри з „Будафок“, яких він, на спілку з Богуратом, побив 2:1, (1938), а Туркова блискавка гра поновила німецьких спортових знавців у час Другої світової війни. Цікаво, що обидвох їх советські „специ“ покликали до побудови львівського футболу: в одному з чисел спортової української газети з УССР 1956 року була світлина, як „молодий тренер — Мирослав Турко“ вчить стріляти напасників ОБО (Обласного Будинку Офіцерів) — Львів, а тринадцять літ пізніше інша світлина зі Львова показувала наслідників ОБО — „Карпати“ (Львів) з їхнім провідником К. Микільшом, які довершили небувалої штуки: були членом нижчої, другої класи, вони виграли загальну чашу для всіх класів Советського Союзу (1969).

Повертаючись до Турка, змагунів його „жанру“ не можна порівнювати, ані наслідувати. Їх можна тільки подивляти як — визволену з пут фізичного, машинального, ба, анімального — ідею й інспірацію футбольної гри. А в випадку їхньої неспадки, мати зрозуміння для них...

Ми не випадково жинемо тут слова „жанру“. Читач на підставі описаного тут психологічного балансу в Турка легко вирахує, що Мирослав Турко насправді був людиною духу. На старші роки він проявив великий драматичний талант актора, — хто зна, що з нього було б виросло в інших умовах буття... А тим часом треба рахуватися з фактами.

Так як с, Мирослав Турко перейде до української історії, як спортовий прибула Божий — „поетичний футболіст“, самоцвіт із села Вісько, на Добромилщині. В такому сенсі хай живе про нього вічна пам'ять!

Юначка нагороджена в конкурсі

У червні ц.р. преса в Гіксвіллі, Лонг Айленд, повідомила про вислід конкурсу на найкращий експонат із природничих наук для учнів приватних середніх шкіл повіту Нассо в Лонг Айленді.

В конкурсі, що відбувся 8-го травня, в Шарменад школі в містечку Мінеола, брали участь учні 7-ої і 8-ої класів цих шкіл. Усі 162 учасники були поділені на категорії за предметами їхніх „проектів“.

Перше місце в категорії „фізика“ здобула українка Марта Подольок з Гіксвілла за експонат „електропровідність і електричний опір“, якому вона присвятила чимало часу, хоч має багато інших навантажень. Вона одна з найкращих учениць суботньої Рідної Школи Українознавства в Нью Йорку, належить до пластового гуртка „Лисичі“, 18-го Куреня ім. Олени Пчілки і вчиться гри на бандурі й фортепіано. Марта також вивчає народні танці у студії Роми Приймич-Богачевської та мистецьке слово в студії Лідії Крушельницької.

Марта Подольок

Марта, як і її батьки, інж. Богдан та мгр Христия Подольки, та молодший брат Роман є членами 327-го Відділу Українського Національного Союзу. Батьки її активні у місцевому громадському житті.

М.Н.

АННА КАПТАН, член УНС Відд. 39-го Т-ва „Українська Січ“ в Сиракюзях, Н.Й., померла 27-го вересня 1982 року на 77-му році життя. Нар. 1905 р. в Сиракюзях, Н.Й. Членом УНС стала 1926 року. Залишила в смутку сина Джана, сестри Гелен, Ірену і Софію та близьких і дальшу родину. Похорон відбувся 30-го серпня 1982 року на цвинтарі св. Івана Хрестителя в Сиракюзях, Н.Й.

Вічна Їй Пам'ять!
Управа.

ДМИТРО GERMAN, член УНС Відд. 282-го Сестр. Непорочного Зачаття Пречистої Діви Марії в Вільс Беррі, Па., помер 6-го жовтня 1982 року на 79-му році життя. Нар. 8-го листопада 1902 року в Україні. Членом УНС став 1933 року. Залишив у смутку сестру Катерину Лукач, племінників і племінницю та дальшу родину. Похорон відбувся 8-го жовтня 1982 року на цвинтарі св. Петра і Павла в Вільс Беррі, Па.

Вічна Йому Пам'ять!
Катерина Лукач, секр.

МАКСИМ МАКАРЧУК, член УНС Відд. 8-го Т-ва „Подільська Січ“ в Йонкерс, Н.Й., помер 5-го жовтня 1982 року на 66-му році життя. Нар. 1916 року на Волині, Україна. Членом УНС став 1963 року. Залишив у смутку дружину Павлину, дочку Лесю, синів Максима і Юрія, двох внуків, двох братів і сестру та дальшу родину. Похорон відбувся 8-го жовтня 1982 року на цвинтарі св. Андрія в Бавид Бруку, Н.Дж.

Вічна Йому Пам'ять!
Марія Кульчицька, секр.

● HELP WANTED ●

MOTHER'S HELPER
Exptd to assist in care of 3 children. Must sleep in. Must speak English & swim. No cooking or cleaning. Beautiful home in New Jersey. Salary negotiable. Recent references required. Non-smoker. Call Adele - (212) 625-7010

● FUNERAL DIRECTORS ●

ПЕТРО ЯРЕМА

УКРАЇНСЬКИЙ

ПОГРЕБНИК

Займається похоронами в БРОК, BROOKLYN, NEW YORK і ОКОЛИЦЯХ
КОНТРОЛЬОВАНА
ТЕМПЕРАТУРА

Peter Jarema

129 EAST 7th STREET
NEW YORK, N.Y. 10009
(212) 674-2568

Українці-Американці 5-ої Конгресової Округу Nassau County, N.Y.

ЦЕ Є СПЕЦІАЛЬНИЙ КОНГРЕСМЕН, ЯКИЙ ПРАЦЮЄ У ВАШІНГТОНІ АЛЕ ВСЕ ПАМ'ЯТАЄ ПРО СВОЇХ ЛЮДЕЙ ВДОМА.

Перевиберіть Конгресмена

Raymond J. Mc Grath

Голосуйте ряд В

2-го листопада 1982 р.

Це оголошення спонсорує приятель

Yearai

ІЗ НОВИХ ВИДАНЬ

Вже появилася збірка поезій

Василя Ящука

ДІЙСНЕ І МРІЙНЕ

Обкладинка роботи мистця БОГДАНА ТИТЛИ

74 сторінки

Ціна: \$4.90 з пересилкою

Мешканці стейту Нью Джерсі зобов'язані 5% стейтвого податку

ЗАМОВЛЯТИ

СВОБОДА BOOK STORE

30 Montgomery Street • Jersey City, N.J. 07302

Yearai

Степан Любомирський

ПРОМЕТЕЙВ

ВОГОНЬ

РОМАН

Ціна: \$16.00 з пересилкою.

Мешканці стейту Нью Джерсі зобов'язані 5% стейтвого податку

СВОБОДА BOOK STORE

30 Montgomery Street

Jersey City, N.J. 07302

FOR GOVERNOR
LEW LEHRMAN
SPEAKS OUR
LANGUAGE

Vote Tuesday
November 2

- Republican
- Conservative
- Statewide Independent Party

A family man who knows what it takes to support and educate a family

THE MAN

Lew Lehrman is the only candidate for Governor who has helped build a business, met a payroll and created thousands of jobs in the private sector. For nine years he was President of Rite Aid, which now has more than 1,000 stores — 202 in New York State. Among other activities, he serves as a Trustee of the Boys Club of New York and Cardinal Cooke's Inner-City Scholarship Fund, which raises money for Catholic schools in New York City. In 1981, he was named Chairman of the Cardinal Cooke Inner-City Award Dinner, which raised over \$1.5 million for these parochial schools. He has been an active supporter of Cardinal Hayes High School in the Bronx.

The Lehrman Family

THE CHOICE IS OBVIOUS

Mario Cuomo

- Opposes capital punishment; supported Carey's 6 vetoes
- Favors quotas and therefore reverse discrimination
- Has called for large welfare increases.
- Has supported all of Hugh Carey's tax increase proposals.
- New York was 49th in job growth during the Carey-Cuomo years.

Lew Lehrman

- Supports a death penalty for cold-blooded murderers.
- Opposes quotas
- Supports removing able-bodied persons from welfare rolls.
- Has proposed an eight-year tax reduction program.
- Has made rapid business and job growth his number one goal.

УКРАЇНЦІ СТЕЙТУ НЬО ЙОРКУ!

У вівторок, 2-го листопада ц.р.
ГОЛОСУЙТЕ ЗА

МАРІО КВМО

на

ГУБЕРНАТОРА СТЕЙТУ НЬО ЙОРКУ

MARIO CUOMO

- будучи заступником губернатора брав активну участь кількакратно у відзначеннях Української Незалежності, 22 Січня;
- прихильник змагань поневолених народів та добре ознайомлений з теперішньою політичною ситуацією в Україні;
- рішучо виступає в обороні українських політичних в'язнів в СССР;

MARIO CUOMO

- активно підтримує збереження етнічних околлиць та сусідств;
- пропонент стейтової фінансової підтримки для розвитку культурної спадщини етнічних груп.

Комітет Українців за Квмо

Paid for by Ukrainian Americans for Cuomo